

Overgangsalder og hormonbehandling ved akutt porfyri

Linda Gilleshammer
Farmasøyt
NAPOS

Disposisjon

- Overgangsalderen
- Symptomer
- Akutt porfyri og overgangsalderen
- Hormonbehandling
- Medikamenter
- Hormonfrie alternativer

Hva er overgangsalderen?

- Normal prosess
- 50års alderen
- Hva skjer i kroppen?
 - Eggstokkene slutter å fungere
 - Bortfall av menstruasjon
 - Lavere hormonnivå (østrogen + progesteron)

Symptomer

- Hetetokter og unormal svetting
- Blødningsforstyrrelser
- Hjertebank
- Underlivsplager, tørre slimhinner
- Psykiske symptomer
- Søvnforstyrrelser
- Beinskjørhet

Akutt porfyri og overgangsalder

- Hormoner er anfallsutløsende
- Hormonnivået synker i overgangsalderen
- Redusert sjanse for å få porfyrianfall 😊

Men...

- Kvinner med porfyri får også plager i forbindelse med overgangsalderen

Behandling av plager i overgangsalder

- Tilskudd av østrogen og eventuelt gestagen
- Generell indikasjon for hormonbehandling:
 - Klimakteriske plager som gir nedsatt livskvalitet
 - Behandlingsvarighet: så kort som mulig, men så lenge som nødvendig
- Ved akutt porfyri
 - Anfallsutløsende? Behov for gestagen?

Akutt porfyri og behandling av plager i overgangsalder

- Hvordan kan man behandle disse plagene?
- Kan kvinner med akutt porfyri bruke hormontilskudd (HT)?
- Finnes det alternative legemidler til hormoner?

Hormonbehandling

- Inneholder kvinnelige kjønnshormoner i likhet med prevensjonsmidler
- Hormoner i prevensjonsmidler = utrygt
- Hormontilskudd ved overgangsalder = tryggere?
 - Lavere nivå av kroppens egne hormoner
 - Ulike østrogen, ulik styrke
 - Mindre behov for gestagen

Lokal og systemisk behandling

Lokalt:

Lokalbehandling med østrogen

- kremer
- vagitorier/stikkpiller
- vaginalring

Systemisk:

Hele kroppen blir behandlet

- tabletter
- plaster

Lokalbehandling med østrogen

- Plager som tørrhet, sårhet, hyppige urinveisinfeksjoner
- Vaginaltablett, vaginalkrem, vaginalring

Lokalbehandling med østrogen i skjeden er TRYGT

Systemisk behandling

- Hormontilskudd til hele kroppen
- Brukes ved symptomer som påvirker hele kroppen
- Høyere konsentrasjon i kroppen → større sjanse for anfall
- Tabletter og plaster
- Plaster foretrekkes framfor tabletter
- Gestagentillegg nødvendig for å beskytte østrogenets effekter på livmor

Systemisk behandling - ulike preparater

Anbefales bare brukt når plagene i en lengre tidsperiode er så kraftige at de gir en klar nedsettelse av livskvaliteten.

- **Østrogen:**
 - Plaster
 - Tabletter

- **Østrogen + gestagen** (kombinasjonspreparater)
 - Plaster
 - Tabletter

- **Gestagen:**
 - Tabletter
 - Hormonspiral
 - progesteronkrem

Ved Akutt porfyri:

- Østrogen – plaster
- Gestagen – hormonspiral

Hormonfrie preparater

- Catapresan tabletter (klonidin)
- Repadina og Replens – lokal administrering
- Kalsium og evt. alendronat – motvirke beinskjørhet
- ~~• Plantebaserte legemidler – vær forsiktig!~~

Oppsummering

- Lokal behandling med østrogen er trygt
- Systemisk behandling anbefales kun ved sterke plager
- Forsøk først hormonfrie alternativer (ikke plantebaserte legemidler)
- Østrogen plaster foretrekkes fremfor tabletter
- Ved tillegg av gestagen anbefales hormonspiral

Ta kontakt med NAPOS

Ta gjerne kontakt med NAPOS ved spørsmål om hormonbehandling!

